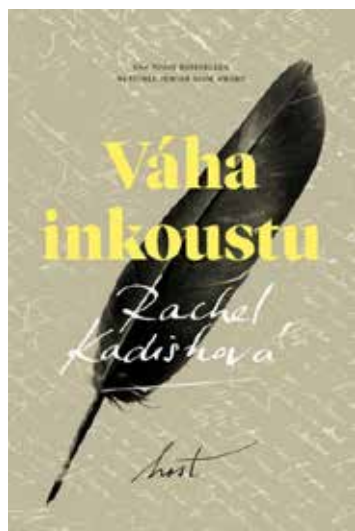

Váha inkoustu Rachel Kadishové

V pořadí třetí rozsáhlý román *Váha inkoustu* americké spisovatelky a profesorky tvůrčího psaní **Rachel Kadishové** (nar. 1969), absolventky Princeton University a New York University, se stal v roce 2017 literární senzací a autorka za něj právem obdržela řadu prestižních cen. Zásluhou nakladatelství Host vyšla kniha ve vynikajícím překladu Zory Freiové i u nás.

Díky použití metody metafikce řadí literární kritici toto dílo do blízkosti románu britské A. S. Byattové *Posedlost* nebo hry Toma Stopparda *Arcadia*. Rovněž Rachel Kadishová rozvíjí ve *Váze inkoustu* dvojí příběh, jeden současný a druhý historický odehrávající se v Anglii ve druhé polovině 17. století. Hlavní postavy jsou fiktivní, spousta vedlejších je však skutečných, rovněž dobový život a poměry v Londýně před třemi stoletími jsou autorkou minuciózně vykresleny s nevšední znalostí, takže před čtenářem vystává plastický obraz města, jeho obyvatel – a Židů, pro něž se Anglie v té době stává azylem před pronásledováním španělskou inkvizicí. Pohybujeme se v době falešného mesiáše Šabataje Cvi, jehož myšlenkám podlehne část Židů, ale i doby, kdy je Baruch (či Benedikt) Spinoza pro své názory vyobcován z židovské komunity, kdy působí Shakespeare a kdy dolehne na Londýn ničivá morová epidemie a požár, jež vyvolají rabování a protizidovské pogromy.

Koncem roku 2000 je ve starém londýnském domě, který v minulosti patřil židovské rodině, nalezena tajná skrýš obsahující množství rukopisů psaných vedle portugalštiny, latiny i hebrejsky. Majitel domu uvědomí o nálezu svoji bývalou profesorku Helen Wattovou, aby materiál odborně posoudila, než půjde do aukce. Protože času není mnoho, stárnoucí a nemocná Helen si bere na pomoc mladého americko-ži-

dovského studenta Aarona Levyho. Při zkoumání rukopisů narazí na šifru N, písmeno Alef, a brzo zjistí, že se za ním skrývá pisár ženského pohlaví. To je v kontextu 17. století cosi neobvyklého a Helen s Aaronem tuší, že jsou na stopě významného vědeckého objevu. Musí však být rychlí, protože dokumenty začíná zkoumat i další skupina vědců. Za šifrou Alef odhalí židovskou dívku Ester Velasquezovou. Její osud autorka líčí v paralelní historické linii románu. Ester se po útěku z Amsterdamu dostává v Londýně do domu slepého rabína Mošeho HaCoena Mendese a stává se jeho písarkou, protože žádný muž není k dispozici. Ester je mimořádně inteligentní, studuje náboženská a filozofická díla rabinovy knihovny a vede jeho korespondenci. Poznává Spinozovo heretické učení a vstupuje s ním a s dalšími učenici pod cizími mužskými jmény do dopisové výměny názorů. V jednom dopise Spinozovi píše: *Tvrdíte, že nezpochybňujete existenci Boha. Chtěl bych tudíž vědět, jaký způsob boží existence uznáváte. Pošetilost těch, kdo se drží představ o božím zasahování, je zjevná v každém okamžiku, neboť dítě, jež se narodí znetvořené, si nezaslouží život plný bolesti...* Koncem života dospívá Ester k přesvědčení, že *Příroda a Bůh jsou totéž, impuls k životu má svrchovanou hodnotu. Všechny imperativy, které mu odporují, především mučednictví, jsou mylné.*

Rachel Kadishová důmyslně vytváří paralelu mezi příběhem Ester Velasquezové, která podřídila svůj život i manželství touze po poznání, a Helen Wattové, jež až díky Ester pochopí, že se v životě připravila o možnost velké lásky. *Váhu inkoustu* můžeme číst jako inteligentní napínavý příběh, poučný dobový román, jako příběh o emancipaci žen i jako filozofické podobenství a poselství o smyslu života.

Petr Balajka

Jak Židé pomohli proslavit Československo za posledních sto let

Za velkého zájmu veřejnosti byla 6. prosince ve Slovenském institutu v Praze na náměstí Republiky 3 slavnostně zahájena audiovizuální výstava *Osudy Židů od vzniku Československa až po dnešek*. Hlavními autory a garanty projektu jsou scénárista, režisér a producent Matej Mináč, známý svojí filmovou trilogií o Siru Nicholasi Wintonovi, a jeho matka, významná fotografka Zuzana Mináčová, která poskytla na výstavu řadu svých unikátních snímků, které na jednotlivých panelech doprovázejí dobové archivní fotografie. Součástí výstavy je i projekce krátkometrážního filmu.

Výstava představuje na tři desítky významných osobností židovského původu v širokém spektru oborů a činností, v nichž tito lidé za posledních sto let vynikli. Seznamujeme se s profily významných vědců (jmenujme třeba nositelku Nobelovy ceny za lékařství Gerty Theresu Bierovou, Liesl Silverstonovou, Tomáše Bernana, Bedřicha Abelese, Renatu Laxovou, Pet-

ra Smejkal, Pavla Traubnera nebo Jana Pirka), veřejných činitelů (Madeleine Albrightová, Lady Milena Grenfell-Bainesová, Evan Z. Lazar nebo Tomáš Kraus), spisovatelů a novinářů (Franz Kafka, E. E. Kisch, Ilse Weberová, Arnošt Lustig, Joe Schlesinger), režisérů a herců (Karel Reisz, Miloš Forman, Juraj Herz, Hedy Lamarová, Jiří Sovák, Miloš Kopecký, Soňa Valentová), podnikatelů (Ludwig Löwi Moser, Jindřich Waldes, Rudolf Jelínek, Herbert Felix, Tom Schrecker) nebo válečných veteránů (Hugo Marom, Jiří Pavel Kafka).

Pro všechny je společné, že se narodili zde, ať už v Čechách, na Moravě, Slezsku nebo na Slovensku. Letmý pohled naznačuje, kolik z nich se vypracovalo a dosáhlo úspěchu v zahraničí, když byli nuceni kvůli svému původu či z jiných důvodů opustit rodnou vlast. Ilse Weberová nebo Rudolf Jelínek takovou možnost neměli, oba se stali oběťmi šoa.

Jistě by bylo možné do prezentovaných

osobností přidávat další, chybí třeba zástupci hudby jako Gustav Mahler, Gideon Klein, Hans Krása, Karel Berman, na základním poselství výstavy o těch, kteří pomohli proslavit Československo za posledních sto let, by se však nic nezměnilo. Máme být na koho hrdí!

Výstava bude otevřena do konce ledna 2019!

PB

V listopadových *Obecních novinách* byl publikován článek dr. R. Rod-Kodesche o Nadačním fondu Archa – rodiny Löw-Beer a Oskara Schindlera. Fond hodlá v Brněni vybudovat památník Oskara Schindlera a historie textilní výroby spojené s původními vlastníky textilní továrny, rodinou Löw-Beerových. Fond chce také realizovat důstojný památník se jmény obětí holokaustu na hřbitově v Bělé nad Sázavou. V souvislosti s touto záslužnou aktivi-

tou fondu, kterou podporuje Federace židovských obcí v ČR a řada prestižních zahraničních fondů, se v poslední době vyskytly určité nepravdy a fámy, od kterých se zásadně distancujeme.

Redakce *Obecních novin*

Více informací o Nadačním fondu Archa naleznete na

www.arksfoundation.net